

нещирістю, прагматизмом, маніпулятивністю поведінки. Особливо таке бачення характерне для представників гуманістичної психології. Однак, на нашу думку, смисловий акцент може бути поставлений інакше. Тоді самопрезентація буде сприйматися як важливе комунікативне вміння, що застосовується в широкому діапазоні соціальних ситуацій і має розглядатися як позитивна цінність.

1. Goffman E. The presentation of self in everyday life. – N.Y., 1959. – 259 p.
2. Goffman E. Relations in public. – N.Y., 1971. – 396 p.
3. Impression management theory and social psychological research / Ed. by Tedeschi J.I. – N.Y., 1981. – XIX. 396 p.
4. Jones E.E. Ingratiation. – N.Y., 1964. – 211 p.
5. Jones E.E., Pittman T.S. Toward a general theory of strategic self-presentation // Psychological perspectives on the self / Ed. by Suls J. – Hillsdale, 1982. – Vol.1. P. 231 – 262.

Южека Роман Сергійович,
студент юридичного факультету

Науковий керівник – доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
кандидат педагогічних наук, доцент

Маркіна Лідія Леонідівна
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЮРИСТА

Формування професійної компетентності майбутнього фахівця – одна з основних цілей вищої школи. Досягнення цієї мети вимагає створення таких умов, які надають можливість системно, послідовно й ефективно освоювати професійною діяльністю юриста.

Однією із таких умов є створення позитивного налаштування до опанування професією юриста, формування професійної спрямованості.

Відомо, що в психології спрямованість відноситься до психічних властивостей особистості, у якій виражається динаміка розвитку людини як суспільної істоти, головні тенденції її поведінки, потреби, мотиви, світогляд, установки, інтереси, цілі [1, с. 14].

Отже, проблема професійної компетентності в психології розглядається у поєднанні з проблемами становлення готовності особистості до виконання професійної діяльності, формування соціалізації фахівця, набуття спеціалістами базових та спеціальних компетенцій, особистісного та професійного

зростання тощо.

Професійна компетентність – це складне, системне явище, що включає в себе знання, вміння, навички, професійно значущі якості особистості фахівця, що забезпечують виконання ним власних професійних обов'язків; це – підготовленість працівника до виконання професійних функцій, пов'язаних зі спеціалізацією. Професійна компетентність як складне системне явище складається з компонентів: мотиваційного, змістового, процесуально-операційного, діяльнісно-процесуального, функціонально-особистісного та інших [2].

Основним джерелом активності студента є потреби, завдяки яким здійснюються регулювання його поведінки, визначаються спрямованість мислення, почуттів, волі. Потреби є передумовою, результатом навчально-професійної діяльності студента. Майбутньому юристу повинна бути притаманна потреба особистісної участі в створенні і здійснюванні правової держави. Для розвинутої спрямованості юриста властиві справжній, глибокий інтерес до пошуку шляхів ефективної боротьби зі злочинністю та захист інтересів громадян.

Потреби виражаються в мотивах, тобто безпосередніх спонуканнях до юридичної діяльності. Професійно мотиваційні якості характеризують професійну спрямованість юриста, яка діє безпосередньо в процесі навчальної та професійної діяльності і в зв'язку з нею.

Важливе функціональне значення мають установки студента на юридичну діяльність, що дозволяють особистості ефективніше виконувати функціональні обов'язки. Саме установки являють собою внутрішню налаштованість на здійснення юридичної діяльності, вони виступають як стани готовності до цієї діяльності.

Оперувати знаннями, розширювати світогляд, переборювати труднощі у процесі навчання спонукають інтереси особистості студента. Інтереси – це активна пізнавальна спрямованість студента на майбутню юридичну діяльність при позитивному емоційному ставленні до неї. Саме інтерес виражає особисту схильність студента до юридичної діяльності, яка стає для нього життєво значущою та емоційно привабливою. Професійний інтерес спрямовує студента на досягнення позитивного результату в навчанні, орієнтує на цілеспрямовану глибоку професійну підготовку.

При формуванні професійної підготовки велику роль відіграють ціннісні орієнтації, засади про ідеал, переконання та інші цінності. У цьому аспекті, ціннісні орієнтації – система відносин особистості до соціально-політичних і моральних норм суспільства. У свою чергу, ідеал – це зразок, з якого впливає людина в діяльності і поведінці. І нарешті, переконання – певні положення, судження, думки, принципи й ідеали, знання про природу і суспільство, в які людина вірить, в істинності їх не сумнівається, прагне до того, щоб керуватися ними у житті. Це те, що не тільки зрозуміло, осмислено, але і глибоко відчуте і пережито.

Варто наголосити думку С.І. Маршалок, що юридична праця надзвичайно складна, їй притаманні риси, які відрізняють її від більшості інших професій. Коли йдеться про юридичну діяльність як про професійну, то передбачається, що її функції виконують спеціально підготовлені працівники, які можуть і вміють використовувати надбання науково-технічного прогресу, наукові розробки суміжних з юриспруденцією наук [3, с. 179]. Для аргументації цієї позиції варто нагадати, що професійна діяльність фахівця юридичного профілю висуває щодо нього безліч вимог, серед яких одна з найважливіших – володіння розвиненими професійно значущими якостями особистості юриста [4, с. 98–101]. До них можна віднести: професійно-психологічну орієнтованість особистості юриста; психологічну стійкість; розвинені вольові якості: уміння володіти собою в складних ситуаціях, сміливість, мужність, розумна схильність до ризику; добре розвиті комунікативні якості: уміння швидко встановлювати контакт із різними категоріями людей, встановлювати і підтримувати довірливі взаємини; здатність впливати на людей під час вирішення різних завдань; рольові уміння, здатність до перевтілення; розвинуті професійно значущі пізнавальні якості: професійну спостережливість і уважність, професійно розвинуту пам'ять, творчу уяву; професійно розвинуте мислення, схильність до напруженої розумової роботи, розвитку інтуїцію; швидкість реакції, уміння орієнтуватися в складній обстановці [5, с. 280].

Формування і розвиток цих якостей у юриста – тривалий і напружений процес. Водночас це необхідна умова професійного становлення фахівця юридичної сфери. Недостатній розвиток цих якостей особистості юриста перешкоджає нормальному здійсненню ним своїх функціональних обов'язків, породжує помилки в його діяльності, зумовлює процеси професійної дезадаптації і професійної деформації. У цьому контексті великого значення набуває професійно-психологічна підготовка майбутнього фахівця юридичного профілю.

Отже, професійна компетентність юриста характеризується сформованістю цілісного комплексу знань, вмінь та навиків, психологічних якостей, професійних можливостей. Формування професійної компетентності передбачає активну і усвідомлену трансформацію наявних особистісних характеристик відповідно до особливостей обраної професії. При цьому фундаментальною умовою становлення компетентності фахівця юриста є його професійна спрямованість, яка вимагає комплексного підходу, поєднання таких аспектів, як спеціальна службова підготовка; правова освіта; формування певних професійно важливих психологічних властивостей особистості.

1. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2012. – 200 с.

2. Івашкевич І. В. Структура професійної компетентності юриста / І. В. Івашкевич. // Технології розвитку інтелекту. – 2016. – Т. 2, № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2016_2_2_12

3. Маршалок С. І. Психологічні особливості професійної діяльності фахівців

юридичної сфери / С. І. Маршалок // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2013. – Вип. 1. – С. 179-187.

4. Бандурка А. М. Юридическая психология: учебник / А. М. Бандурка, С. П. Бочарова, Е. В. Землянская. – Х.: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2001. – 640 с.

5. Кобець О. В. Професіографічний аналіз діяльності суб'єктів правозастосовної діяльності / О. В. Кобець // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти. – 2004. – Вип. 38. – С. 280–286.

Ядловська Ольга Степанівна,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат історичних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ УСНОЇ ІСТОРІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

На сьогодні спостерігаємо помітний розрив між вимогами суспільства та реальними можливостями освіти – базису основних знань як вона розумілася традиційно, внаслідок чого освіта, нібито, суттєво відстала від запитів і потреб розвитку людства. У зазначеному контексті насторожують ціннісні настанови та мотивація студентів при вивченні історії, зокрема певне відсторонене ставлення до дисципліни, яка «ймовірно не знадобиться у житті». Тому виникає необхідність збільшення можливостей зіткнень та взаємодії як історичних дисциплін з іншими науками, так і спроба будь-якої особи створити історичний наратив. Одним з таких напрямків стає долучення, при чому активне, до усної історії науковців, журналістів, широкого загалу представників різних соціальних та професійних кіл, представники яких працюють з людьми – педагогів, психологів, юристів та ін.

Уперше усна історія отримала свій шанс на розвиток у незалежній Україні на початку 1990-х років – в умовах гострої методологічної кризи в суспільно-гуманітарних науках. Нині, коли відбувається не менш гостра інституційна криза в системі вищої освіти та академічної науки, усна історія має ще один шанс для доведення своєї суспільної користі та зміцнення своїх позицій. Йдеться про величезний суспільний запит на такий тип знань, який продукує саме усна історія: на тлі революційних та воєнних подій в українців загострилася потреба віднайти історичне опертя для власної громадянської національної ідентичності. Це спричинило зростаючий інтерес до людиноцентричної, антропологізованої, персоніфікованої історії країни, «заземленої» до рівня конкретних людей і груп, на противагу до забронзовілих офіційних